

การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Strategic Management of Primary School Administrators Under
the Office of the Basic Education Commission

^{1*}พรเทพ ศรีสุข Pornthep Srisuk

^{2**}พระราชวชิรญาณเมธี Phrarajavajiranyanamethi

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{1,2}Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

*First author, e-mail: tttthep@gmail.com

**Corresponding author, e-mail: Jkit2009@gmail.com

Received August 21, 2025; Revised September 22, 2025; Accepted: March 24, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) สร้างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและ 3) ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประชากร ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา 25,039 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา 379 โรงเรียน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน รวมทั้งหมด 758 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.989 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ผลการวิจัย พบว่า 1) ตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาได้จำนวนตัวแปรทั้งหมด 94 ตัวแปร 2) การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวนองค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 14 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 ด้านการวางแผน

เชิงกลยุทธ์ 11 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ 9 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ 12 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม 6 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 6 ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง 6 ตัวแปร 3) ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน มีความถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 100 มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100 มีความเป็นไปได้ คิดเป็นร้อยละ 100 และมีความเป็นประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 100 ผ่านการประเมินและได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

คำสำคัญ: การบริหารเชิงกลยุทธ์; การศึกษาขั้นพื้นฐาน; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research article aimed to: 1) study the strategic management variables of school administrators, 2) develop a strategic management model for school administrators, and 3) evaluate the accuracy, appropriateness, feasibility, and usefulness of the strategic management model for school administrators. This study employed a mixed-methods approach. The population consisted of 25,039 primary schools, and the sample included 379 primary schools selected through simple random sampling. Informants comprised one school administrator and one school board member per school, totaling 758 participants. The data collection instrument was a questionnaire on opinions regarding the strategic management of school administrators, using a 5-point Likert scale with a reliability coefficient of 0.989. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Exploratory Factor Analysis (EFA), with a statistical significance level of 0.01. The research findings revealed that: 1) there were a total of 94 strategic management variables for school administrators; 2) the strategic management of school administrators consisted of six components, namely: Component 1 – Environmental Analysis with 14 variables, Component 2 – Strategic Planning with 11 variables, Component 3 – Strategic Management with 9 variables, Component 4 – Vision, Mission, and Objectives Formulation with 12 variables, Component 5 – Participation with 6 variables, and Component 6 – Change Management with 6 variables; and 3) the evaluation by 17 experts and scholars indicated 100% accuracy, 100% appropriateness, 100% feasibility, and 100% usefulness. The model was reviewed and endorsed by the experts and scholars.

Keywords: Strategic Management; The Basic Education; School Administrators

บทนำ

ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วรอบด้านอันเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ รวมถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เติบโตอย่างรวดเร็ว อีกทั้งการสื่อสารที่กระจายในลักษณะทั่วถึงและไร้ขอบเขตได้กลายมาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระบบการดำเนินงานของประชาคมโลก ทุกประเทศจึงจำเป็นต้องปรับตัวและให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะดังกล่าว ภายใต้บริบทนี้ ประเทศไทยได้กำหนดให้การยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเป็นประเด็นสำคัญระดับชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติที่มุ่งเสริมสร้างความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความยั่งยืน พร้อมทั้งมุ่งผลักดันให้ประเทศก้าวเข้าสู่สถานะของประเทศที่พัฒนาแล้ว ตลอดจนเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีนานาชาติ การศึกษาได้รับการพิจารณาให้เป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการผลักดันให้คนไทยมีศักยภาพ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่จำเป็นในการรับมือกับความท้าทายเชิงโครงสร้างจากกระแสโลกาภิวัตน์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทั้งในมิติทางเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความสามารถแข่งขันในระดับสากลอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) คนในสังคมจึงต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ดังที่กามาต ได้กล่าวถึงแนวโน้มใหม่ของการศึกษาศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า เพื่อให้ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้คนในสังคมจะต้องมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ (creative thinking skills) มีทักษะเทคโนโลยี สื่อ และสารสนเทศ (information, media, and technology skills) ในการจัดการศึกษาจะต้องนำเอา ICT มาใช้อย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงนักเรียนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว (Kamat, 2012)

ธนาชัย สุขวนิช และพรชัย อรัญยกานนท์ (2557) กล่าวถึง การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารจากทุกระดับขององค์กรในการกำหนดและการนำเอากลยุทธ์ไปปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมายที่ต้องการโดยอาศัยการวางแผนเชิงกลยุทธ์เข้ามาช่วยการวางแผนเชิงกลยุทธ์เป็นการวางแผนที่มีความสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสำหรับอนาคตในระยะยาวที่ต้องการและเกี่ยวข้องกับองค์กรทั้งองค์กร โดยรวมผู้บริหารควรทำความเข้าใจหลักเบื้องต้นของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในเป้าหมายระยะยาว การวางแผนเชิงกลยุทธ์ครอบคลุม เรื่องสภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในอนาคต ความยืดหยุ่น ค่านิยม และการเจริญเติบโตขององค์กร ผู้บริหารเชิงกลยุทธ์คือผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้กำหนดเป้าหมายที่ต้องการ

การบริหารเชิงกลยุทธ์ได้กลายเป็นหัวใจสำคัญต่อความสำเร็จ เมื่อองค์กรต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งจากปัจจัยภายนอกและภายในตัวองค์กร ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพัฒนาวิธีการบริหารที่สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สุขุม เฉลยทรัพย์, 2560) ตามแนวทางหรือวิธีการแก้ไขวิกฤตในเรื่องคุณภาพการศึกษาโดยรวมนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาโรงเรียนโดยตรงก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนนั่นเอง ในการปฏิรูประบบการศึกษานั้น ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย ซึ่งผู้นำยุคใหม่ที่เน้นการปฏิรูปจึงต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ต้องมีความรู้ ความสามารถ มีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีมนุษยสัมพันธ์ และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องและมีความเป็นประชาธิปไตย และใช้ความรู้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การปฏิรูป การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และเกิดทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21

ด้วยเหตุนี้ ในยุคการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงควรดำเนินการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เป็นผู้บริหารเชิงกลยุทธ์ที่มีทักษะความรู้ ความสามารถที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นการเตรียมความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 เพื่อจะได้ข้อค้นพบซึ่งจะช่วยให้มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน และเกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ตัวแปรองค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์และสรุปวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2 ศึกษาวิเคราะห์ งานวิจัยการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบ กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview)

1.4 นำข้อมูลที่ได้มาสรุปและสังเคราะห์ (content synthesis) เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม (questionnaire) เกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา

2. สร้างเครื่องมือการวิจัยของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 นำตัวแปรองค์ประกอบของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาเป็นเครื่องมือการวิจัยในลักษณะแบบสอบถาม (opinionnaire)

2.2 ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยประเภทแบบสอบถาม โดยเน้นการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ผ่านดัชนีความสอดคล้องหรือ IOC (index of item - objective congruence) ซึ่งใช้ค่า IOC ที่ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยค่าที่ถือว่ายอมรับได้ต้องมีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ขึ้นไป จำนวน 5 คน

2.3 มีการทดลองใช้กับโรงเรียนที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ โดยเก็บข้อมูลจากจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 30 คน จาก 15 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คนต่อแต่ละโรงเรียน จากนั้นรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามหลักการของครอนบาค ผลลัพธ์ที่ได้คือค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.989

2.4 จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบที่สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลร่วมกับหน่วยวิเคราะห์ ซึ่งในกรณีนี้คือโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 379 โรงเรียน แบ่งเป็น 6 ภาค คือ โรงเรียนประถมศึกษาภาคเหนือ 63 โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาภาคใต้ 63 โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 64 โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาภาคกลาง 63 โรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาภาคตะวันตก 63 โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาภาคตะวันออก 63 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบไปด้วย ผู้บริหารโรงเรียน หรือ รักษาการผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 758 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อรวมกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกัน วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ ด้วยสถิติทดสอบ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy and Bartlett's Test การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis: PCA) และการหมุนแกนด้วยแวนิแม็กซ์ (Varimax Rotation) ซึ่งเกณฑ์การเลือกตัวแปรที่เข้าอยู่ในองค์ประกอบ พิจารณาจากค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalue) ซึ่งมากกว่า 1 และถือเอาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรแต่ละตัวขององค์ประกอบนั้นต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และอธิบายตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไปตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser) เพื่อให้ได้องค์ประกอบและให้ได้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ประเมินรูปแบบเพื่อเป็นการประเมินและรับรองก่อนนำการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ ไปใช้ในสถานการณ์จริงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การศึกษานี้มุ่งเน้นการประเมินรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้นำแนวทางดังกล่าวมาทดสอบความน่าเชื่อถือในการพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมผ่านกระบวนการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหารจำนวน 17 ท่าน การประเมินครอบคลุมประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความถูกต้อง (Accuracy Standard), ความเหมาะสม (Propriety Standard), ความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) และความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะเพื่อพัฒนารูปแบบให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น เพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้งานและสามารถตอบโจทย์ความต้องการในบริบทของการศึกษาไทยได้อย่างแท้จริง โดยคัดเลือก

ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจงเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและความมีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญการบริหารสถานศึกษาโดยเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 การสรุปผลการประเมินการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ โดยนำผลการสรุปการประเมินรูปแบบมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข แล้วสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ ในโอกาสต่อไป

ผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า จากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ (Analysis) ได้จำนวนตัวแปรทั้งสิ้น 210 ตัวแปร ซึ่งตัวแปรที่ได้มาจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยแนวคิด ทฤษฎี ของนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศ จำนวน 15 คน และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ จำนวน 7 คน แล้วนำมาสังเคราะห์เอกสาร (Content Synthesis) ได้ตัวแปรทั้งหมด 94 ตัวแปร

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ มีองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) มี 6 องค์ประกอบ 58 ตัวแปร เรียงตามน้ำหนักขององค์ประกอบที่ได้จากมากไปน้อย คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การบริหารเชิงกลยุทธ์ 4) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ 5) ด้านการมีส่วนร่วม และ 6) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีรายละเอียดของตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 14 ตัวแปร คือ 1) ผู้บริหารวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ผลผลิตหลัก เช่น ผลการเรียนรู้คุณลักษณะนักเรียน การให้บริหารในด้านปริมาณและคุณภาพในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา 2) ผู้บริหารประเมินสภาพอนาคตของสภาวะแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา 3) ผู้บริหารวิเคราะห์และทบทวนภารกิจ อำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาว่า มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทและสภาวะแวดล้อมในอนาคตเพียงใด 4) ผู้บริหารนำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกมากำหนดเป็นภาพของสถานศึกษาในปัจจุบันว่าจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการดำเนินการจัดการศึกษาอย่างไร 5) ผู้บริหารวิเคราะห์ด้านบุคลากร ได้แก่ ปริมาณและคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา 6) ผู้บริหารศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา (ปัจจัยภายใน) ด้านโครงสร้างและนโยบายผลผลิตและบริการ บุคลากร ประสิทธิภาพทางการเงิน วัสดุ ทรัพยากร และการบริหารจัดการ 7) ผู้บริหารวิเคราะห์ประเมินปัจจัยภายนอกแต่ละประเด็นว่า เป็นโอกาสหรืออุปสรรคต่อการ

ดำเนินงานของสถานศึกษา 8) ผู้บริหารวิเคราะห์ประเมินปัจจัยภายในแต่ละด้านว่าเป็นจุดแข็ง (ผลสำเร็จ) ของสถานศึกษา 9) ผู้บริหารวิเคราะห์ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา การมอบอำนาจ การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการของสถานศึกษาและการประชาสัมพันธ์ 10) ผู้บริหารได้กำหนดความคาดหวังในอนาคตไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งถ่ายทอดเป็นวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลย้อนอดีตและมองปัจจุบัน ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน 11) ผู้บริหารนำประเด็นที่วิเคราะห์แล้วมาจัดเรียงและแยกเป็น ด้านโอกาสและอุปสรรค ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 12) ผู้บริหารวิเคราะห์ภารกิจที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติ แล้วจัดเรียงลำดับความสำคัญ 13) ผู้บริหารศึกษากฎหมาย นโยบาย รวมทั้งความคาดหวังของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา และ 14) ผู้บริหารสำรวจแนวคิดและการปฏิบัติของหน่วยงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการวางแผนกลยุทธ์

2.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 11 ตัวแปร คือ 1) การแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา 2) การวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อค้นหาสาเหตุที่นำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลว 3) การติดตามกระบวนการปฏิบัติงาน เพื่อหาทางแก้ปัญหาที่อาจเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ 4) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและผลการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 5) การกำหนดผู้รับผิดชอบในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล 6) การประเมินผลผลิตที่ได้จากกิจกรรมก่อให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าประสงค์ของหน่วยงานหรือไม่ 7) การนำผลการปฏิบัติงานและผลการกำกับ ติดตาม เปรียบเทียบกับเป้าหมายทบทวนปรับเพิ่มกลยุทธ์ 8) บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และตระหนักถึงความสำคัญของการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง 9) การรายงานผลให้ครูผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชนได้ทราบ 10) การปฏิบัติงานมุ่งสู่ประสิทธิภาพ คุณภาพ นวัตกรรมและความพึงพอใจของผู้ปกครอง และ 11) การจัดทำสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 9 ตัวแปร คือ 1) การประมาณการค่าใช้จ่ายตามแผนงาน/โครงการ เพื่อกำหนดกรอบวงเงินรายจ่ายสถานศึกษา 2) การจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์เพื่อปรับลดเป้าหมายกิจกรรมตามกรอบวงเงิน 3) การพิจารณาเลือกใช้กลยุทธ์ที่มีการจัดลำดับความสำคัญนั้น จำเป็นต้องนำมาปรับปรุงสู่การดำเนินการในรูปแบบของงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีระบบ 4) การสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนร่วมของสถานศึกษา 5) การจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันถูกต้อง ชัดเจน และครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา 6) การระดมทรัพยากรจากภายนอก เพื่อนำกลยุทธ์ที่สำคัญที่ส่งผลต่อเป้าหมายองค์กรสู่การปฏิบัติ 7) การประมาณการรายได้จากงบประมาณรายหัวนักเรียน/เงินนอกงบประมาณ 8) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้มีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นในการดำเนินงานตามกลยุทธ์

ของสถานศึกษาและ 9) บุคลากรมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จของงาน/โครงการ

2.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ประกอบด้วย 12 ตัวแปร คือ 1) การกำหนดเป้าประสงค์ความคาดหวังหรือผลการดำเนินงานที่ต้องการบรรลุสอดคล้องกับ พันธกิจ 2) การระบุสิ่งที่ต้องดำเนินการนั้น เชื่อมโยงกับเป้าหมายหรือความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้น จากการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ แล้วกำหนดเป็นข้อผูกพันในเชิงสร้างแรงจูงใจ 3) การกำหนด (พันธกิจ) บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ไว้ชัดเจน 4) การมีพันธกิจที่กำหนดบ่งบอกหน้าที่ที่ต้องดำเนินการ เพื่อให้เกิด ผลผลิตตามกฎหมายและตามนโยบาย 5) วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ของสถานศึกษามีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน 6) การตั้งเป้าหมายเชิงผลผลิตหลักให้มีความสอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กรต้นสังกัด ควรดำเนินการโดยพิจารณาไปพร้อมกับข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ ระยะเวลา และต้นทุนที่เกี่ยวข้อง 7) การใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์โอกาส อุปสรรค จุดแข็งและจุดอ่อน เพื่อประเมินสถานภาพของสถานศึกษา โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis 8) ความรู้ความเข้าใจในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ผลผลิตหลักของสถานศึกษา 9) การเชื่อมโยงข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การประเมินสถานภาพของสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ 10) การใช้ข้อมูลสารสนเทศผลการดำเนินงานเพื่อกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย ผลักดันให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง 11) การวางเป้าหมายผลสัมฤทธิ์หลักในแต่ละปีตลอดระยะเวลา 5 ปี มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่กำหนดโดยสถานศึกษา และ 12) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนด กลยุทธ์ของสถานศึกษา

2.5 องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 6 ตัวแปร คือ 1) การวางแผนการบริหารงานอย่างเป็นขั้นตอน 2) การส่งเสริมให้เกิดการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง 3) การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานแก่ผู้ร่วมงาน 4) การจัดคนเหมาะสมกับงานตามความสามารถ 5) การส่งเสริมการทำงานอย่างมีความสุขให้แก่ผู้ร่วมงานและ 6) การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการทำงานตามกระบวนการประเมินผล

2.6 องค์ประกอบที่ 6 ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 6 ตัวแปร คือ 1) การระบุภาพความสำเร็จที่ต้องการ ซึ่งเป็นทางเลือกที่ถูกเลือกในลักษณะของการประมาณการที่คาดว่าจะต้องเกิดขึ้นในอนาคต 2) การกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์สถานภาพสถานศึกษา 3) การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะและกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์ในแต่ละด้าน 4) การสื่อสารให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้าใจเป้าหมายของกลยุทธ์อย่างมีประสิทธิภาพ 5) การวิเคราะห์ทางเลือกแต่ละทางอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจเลือกแนวทางที่

เหมาะสม และ 6) การนำวิสัยทัศน์ที่กำหนดไปสู่การปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลง

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า จากการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ จำนวน 17 คน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันทั้งหมด 17 คน โดยมีความเห็นว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การบริหารเชิงกลยุทธ์ 4) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ 5) ด้านการมีส่วนร่วม 6) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง เป็นรูปแบบที่มีความถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 100 ความเหมาะสม คิดเป็น ร้อยละ 100 ความเป็นไปได้ คิดเป็นร้อยละ 100 และความมีประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยภาพรวมการประเมินรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ เป็นรูปแบบที่ผ่านการประเมินและได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ดังตารางด้านล่างนี้

องค์ประกอบของรูปแบบ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ								ค่าเฉลี่ยร้อยละ
	ความถูกต้อง		ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้		นำไปใช้ประโยชน์		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	17	100	17	100	17	100	17	100	100
2. ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์	17	100	17	100	17	100	17	100	100
3. ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์	17	100	17	100	17	100	17	100	100
4. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์	17	100	17	100	17	100	17	100	100
5. ด้านการมีส่วนร่วม	17	100	17	100	17	100	17	100	100

องค์ประกอบของ รูปแบบ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ								ค่าเฉลี่ย ร้อยละ
	ความถูกต้อง		ความ เหมาะสม		ความเป็นไป ได้		นำไปใช้ ประโยชน์		
	จำนวน	ร้อย ละ	จำนวน	ร้อย ละ	จำนวน	ร้อย ละ	จำนวน	ร้อย ละ	
รวม									
6. ด้านการบริหาร การเปลี่ยนแปลง	17	100	17	100	17	100	17	100	100
ค่าเฉลี่ยร้อยละ	17	100	17	100	17	100	17	100	100

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ไปศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำมาสังเคราะห์เอกสาร (Content Synthesis) ได้นำตัวแปรในการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน สรุปผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ (Analysis) ได้จำนวนตัวแปรทั้งหมด 94 ตัวแปร

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 6 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม องค์ประกอบที่ 2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ องค์ประกอบที่ 3 การบริหารเชิงกลยุทธ์ องค์ประกอบที่ 4 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 6 ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพงศ์ มัตสยะวนิชกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การวางแผน 3) การกำหนดนโยบาย 4) วิสัยทัศน์ 5) พันธกิจ 6) เป้าหมายของหน่วยงานที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คุณธรรม

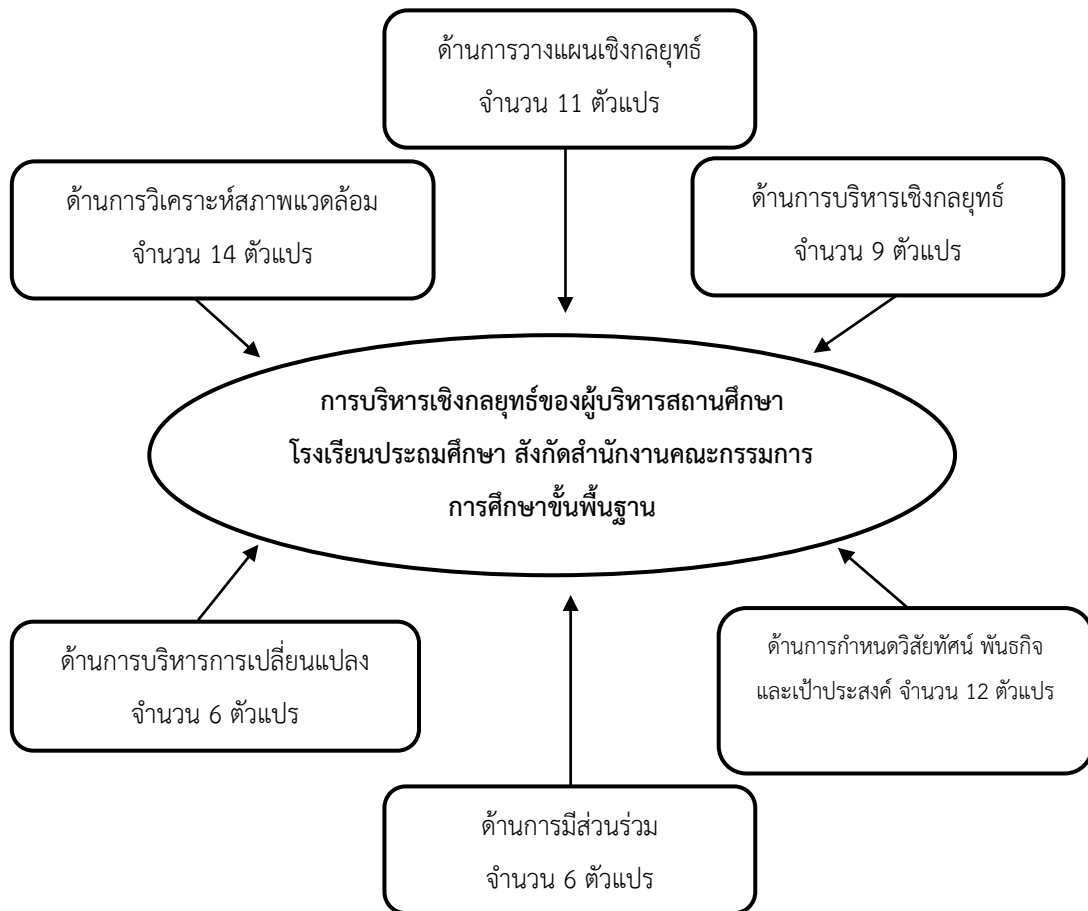
จริยธรรมและ 7) มีค่านิยมที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ในการจัดการต้องมีความยืดหยุ่นในการจัดการกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง การวางกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย และสามารถปฏิบัติได้จริง (จักรพงษ์ มัตสยะวนิชกุล, 2561) ข้อค้นพบที่ได้เหมือนกับผู้วิจัย คือ การกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และสอดคล้องกับการศึกษาของ สลิลรัตน์ พลอยประดับ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันของโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในเขตภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ มี 4 กลยุทธ์ 8 องค์ประกอบ คือ กลยุทธ์ที่ 1 การนำองค์กร มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง 2) การวางแผนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ที่ 2 การบริหารทรัพยากรมนุษย์มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) แรงจูงใจในงาน กลยุทธ์ที่ 3 การจัดการความรู้ มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) องค์การแห่งการเรียนรู้กลยุทธ์ที่ 4 องค์การคุณภาพ มี 2 องค์ประกอบ คือ 1) คุณภาพวิชาการ 2) โรงเรียนมาตรฐานสากล (สลิลรัตน์ พลอยประดับ, 2561) ข้อค้นพบที่ได้เหมือนกับผู้วิจัย คือ การบริหารการเปลี่ยนแปลง การวางแผนกลยุทธ์ จากงานวิจัยทั้ง 2 เรื่อง แสดงให้เห็นว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสอดคล้องกัน โดยส่วนใหญ่ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารเชิงกลยุทธ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ การมีส่วนร่วม และการบริหารการเปลี่ยนแปลง

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ จากผลการศึกษาพบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ จำนวน 17 คน มีความคิดเห็นว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ทั้ง 6 องค์ประกอบ คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การบริหารเชิงกลยุทธ์ 4) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ 5) ด้านการมีส่วนร่วม 6) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพราะผลการประเมินซึ่งใช้หลักเกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพของการประเมินของสำนักงานมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. โดยใช้เกณฑ์รับรองใน 5 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง โดยใช้เกณฑ์การรับรองในระดับดีขึ้นไป คือ ตั้งแต่ 75 ขึ้นไปจะถือว่ารับรองหรือผ่านเกณฑ์การประเมินในแต่ละทุกองค์ประกอบ คือ 1) ด้านความถูกต้อง (Accuracy) 2) ด้านความเหมาะสม (Propriety) 3) ด้านความเป็นไปได้ (Sensibility) และ 4) ด้านความมีประโยชน์ (Utility) สอดงานวิจัยของพระมหาพิระพล ฐานจาโร (นาคะจักรวาล) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับคนพิการในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ” ผลการวิจัยพบว่า การประเมินและรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน พบว่า มีการประเมินในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.27 ($X = 4.27$) อยู่

ในระดับมาก จึงสรุปได้ว่าผ่านเกณฑ์การประเมินและรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ (พระมหาพิระพล ฐานจาโร (นาคะจักรวาล), 2563) ข้อค้นพบที่ได้เหมือนกับผู้วิจัย คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิวพร นววงศานันต์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ผลการประเมินและรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลที่ประกอบด้วย องค์กรประกอบที่สำคัญ 5 องค์กรประกอบ มีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย (ศิวพร นววงศานันต์, 2565) ข้อค้นพบที่ได้เหมือนกับผู้วิจัย คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด จากงานวิจัยทั้ง 2 เรื่อง แสดงให้เห็นว่าการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสอดคล้องกับงานวิจัย

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) มี 6 องค์ประกอบ 58 ตัวแปร เรียงตามน้ำหนักขององค์ประกอบที่ได้จากมากไปน้อย คือ 1) องค์ประกอบที่ 1 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 14 ตัวแปร 2) องค์ประกอบที่ 2 ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 11 ตัวแปร 3) องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 9 ตัวแปร 4) องค์ประกอบที่ 4 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ประกอบด้วย 12 ตัวแปร 5) องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 6 ตัวแปร และ 6) องค์ประกอบที่ 6 ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ผู้วิจัยขอเสนอเป็นแผนภาพของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ฯ

บทสรุป

จากการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และควมมีประโยชน์ของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ฯ จำนวน 17 คน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันทั้งหมด 17 คน โดยมีความเห็นว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาฯ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การบริหารเชิงกลยุทธ์ 4) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ 5) ด้านการมีส่วนร่วม 6) ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง เป็นรูปแบบที่มีความถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 100 ความเหมาะสม คิดเป็น ร้อยละ 100 ความเป็นไปได้ คิดเป็นร้อยละ 100 และควมมีประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 100

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนไปปรับใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดเดียวกันและโรงเรียนประถมศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งสร้างผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำหลักธรรมอื่นๆ มาใช้ในการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรมีการวิจัยการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ใช้การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จักรพงษ์ มัตตยะวานิชกุล. (2561). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 10(2): 346-359.
- ธนาชัย สุขวงนิช และพรชัย อรัณยกันนท. (2557). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- พระมหาพิระพล ฐานจาโร (นาคะจักรวาล). (2563). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับคนพิการในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ศิวพร นววงศานันต์. (2565). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศสำหรับโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์ดุสิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สลิลรัตน์ พลอยประดับ. (2561). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันของโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาในเขตภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล ปี 2562 (IMD 2019). นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี.

สุขุม เฉลยทรัพย์. (2560). การบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์. เอกสารในการอบรมหลักสูตรพัฒนาข้าราชการครูก่อนแต่งตั้งให้มีและเลื่อนวิทยฐานะผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ (ระยะที่ 52) ณ ห้อง 203 อาคาร ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน (น. 1). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

Kamat. (2012). *New Trends in Education for 21st Century*.

<http://aview.in/allevtsinew-trends-in-education-for-21-century.php>.

